

P. 113

SBURATORUL *Literar*

REVISTA-SAPTAMANALA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMARUL No. 19

Colaboratorii acestui număr închinat „Poetului necunoscut” sunt:

Sb. I.; Camil Petrescu; Emil Dorian; Alexandru Bilciurescu;
Gh. Brăescu; Mihail Cosma; Mihail Celarianu; Alice Soare; Alexan-
drina Scurtu; Eugen Relgis; Virgiliu Moscovici; I. Valerian; Sanda
Movilă; George Silviu; Vladimir Streinu; B. Fundoianu.

CRONICI: Mihail Iorgulescu; F. Aderca; Victor Ion Popa.

— Insemnări Literare. —

BIBLIOT

SBURĂTORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.-

Abonamente: pentru un an Lei 100.—

„ 1/2 „ „ 60.—

Abonamente se primesc la:

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și a librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimițându-se costul respectiv prin mandat poștal,
la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A APARUT No. 2

din

MAGAZINUL LITERAR

CITIȚI-MĂ

CU URMĂTORUL SUMAR:

Scoala Regilor	de	JULES LEMĂITRE
Pe Povârniș	„	ION SLAVICI
Jucării	„	ION PILAT
Crăciunul Sf-tului copil Feodor	„	G. GALACTION
Noapte	„	CLAUDIA MILIAN
Biserica Sfinților fără de nume	„	VICTOR EFTIMIU
Minciuna	„	ALFRED MOȘOIU
Moartea Salomeei	„	GUILLAUMEAPOLLINAIRE
Steluța	„	F. ADERCA
Minunea Sf-tului Anton	„	MAURICE MAETRLINCK
Coperta	„	A BRĂȚĂȘANU
Vignete	„	TEODORESCU SION

PREȚUL 10 LEI

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

POETULUI NECUNOSCUȚ

De când și-a deschis larg ușile Poetului necunoscut, statistica „Sburătorului“ e semnificativă: poetul tânăr și necunoscut a abundat. Constatarea se poate, dealtfel, generaliza: în ultimii ani, el a avut pretutindeni o pluralitate remarcabilă.

Suntem într'o evidentă epocă de Renaștere poetică; asistăm la efortul tinerelor energii spre mlădierea formei și originalitatea imaginii, pregătind în sute de tipare limba în care, trăgând foloase din tot ce se urzește acum, va vorbi cândva un mare Izolat.

În mormântul sublim al soldatului necunoscut epoca roșie se odihnește sub lauri; în convulsiunea morală și materială a lumii de după războiu, apariția poetului tânăr numeros e un semn fericit. La începutul acestui an nou, Sburătorul închină pentru figura lui plurală și pentru resurecția simptomatică a Idealului. Și ca să dea o formă tangibilă laurului său își consacră aproape întreg numărul talentelor ce au debutat, s'au format, ori s'au fixat în atenția publică în coloanele sale.

Sb. L.

CEARTA 1)

Miniatură de fildeș mărită,
Și necăjită,
Tu nu știi ce să faci,
Supărată pe mine :
Să râzi ?
Să plângi ?
Dar îți strălucesc ochii
De parcă's plini de rouă,
Căci tu le faci pe-amândouă
Minunat de frumos,
Cum cade câte-o rază de lumină
Pe nasul unui copil mândros.

Eu însă citesc mai departe și tac...

Și tu plângi tot mai tare,
Că nu vreau să viu să te 'mpac.

Dar e destul ca mai târziu
Să zâmbesc
Privind într'altă parte
(Mereu aplecat cu ochi 'n carte)
Ca să mă smulgi furioasă de haină
Și să râzi plângând acum
De ciudă
Că te-am împăcat.

CAMIL PETRESCU

---

1) Această poezie face parte dintr'un ciclu de 7 poezii „Un luminis pentru Kicském” ce vor apare la un loc într'un viitor număr al Sburătorului.

DIALOG

Soarele:

Pământ!

Când te-am desprins din trupul meu

Și'n haos te-am lăsat

Rotund și mărginit ca un cuvânt,

Cu fața ta de tânăr zeu

Erai un strop curat

Și sfânt...

Îți mai aduci aminte oare

Cum respirai

Tăriile amețitoare,

Tu, cea mai mândră floare

Din marele serai

Al cerului ?... Central University Library Cluj

Pe-oglinda ta scânteietoare,

În noaptea cea dintâi

A înfloririi,

Tu resfrângeai întregul infinit,

Ce te privia din zările iubirii

Cu mii de ochi tremurători și mari,

Cum au în clipa jertfelor

Martirii.

Dar astăzi nu te mai cunosc

Privindu-te din depărtări,

Căci fața ta-i zbârcită și murdară

Și prin bolnave nări,

Din hăurile putrede de tină

Arunci afară

Puhoiul unui crud și lung păcat.

O, unde e vestmântul de lumină

Cu care ai plecat?

Pământul:

Lumina mea !
 Murdară mi-e carnea de țărână,
 Dar astfel precum este ea
 Eu am turnat-o 'n animal și'n plantă
 Și 'n urmă cu aceeași mână
 Din murdăria mea bătrână,
 Halucinat,
 Am zămislit pe Om.
 Iar el în dragostea-i supremă,
 Din focul cugetării sale, —
 Rupând rotund și infinit
 Cuvântul, —
 Pe când pe mine mă blestemă,
 Îți cântă ție osanale
 Și-astfel,
 Pe-aceste căi divine,
 Eu mă întorc din nou curat
 Spre Tine !

EMIL DORIAN.

NOAPTE...

*E soarele 'n amurg o pată de sânge ; Și doar tăcerea-i tristă emblemă
 La căpătâiul său, întristata lumină A nemiloasei nopți care vine...
 Se zbate învinsă și plânge... Coborând piscuri înzăpezite,
 Din codri se-aud deșteptate Coborând dealuri, coborând văi,
 Glasuri de buhne învingătoare, Iat-o cum vine, lin din pădure;
 Și liltecii se pregătesc Cltpind din taina
 De sărbătoare... Genelor sure...
 Fâșii, fâșii de-amurg se strâng S'a pogorât noaptea în suflet ;
 Pentru victoria supremă, S'a pogorât noaptea 'n grădină...
 Dar în grădină florile plâng, Pe cer — lucesc pete de sânge ;
 Și au tăcut pasări în crâng, O cucuvae în noapte — plânge...*

ALEXANDRU BILCIURESCU

CONTABILITATE DUBLĂ

Persoanele : *Un general de artilerie, director general. — Un ofițer de intenvență. — O Doamnă din lumea mare, patroană a unei importante opere de binefacere. Pronunță „Comptabilité“ în loc de contabilitate, cum apasă intendantul.*

Generalul. — Eu așa vă sfătuesc, doamnă, luați pe colonelul Popescu contabil... Ascultați-mă pe mine.

Doamna. — Cunoaște „comptabilité double“ ? Trebuie să cunoască „comptabilité double“.

Generalul (logic). — Indată ce e ofițer de artilerie...

Doamna. — ...Dar „comptabilité double“ nu-i ușor...

Generalul (logic). — Mă rog, când a făcut el calcule integrale și diferențiale, contabilitatea dublă, și chiar triplă, o învățată într'o noapte. În ziua când am eșit ofițer de artilerie și m'am prezentat la regiment m'a pus să fac nivelmentul cazarmii, puteam să zic că nu mă pricep... Le-am făcut toate șoselele... Mai bine ca un inginer! Principalul e să fii om cinstit și Popescu e om cinstit...

Intendantul (cu competență). — Asta e ! La asta să țineți d-voastră. Omul cinstit nu poate să fure... Se prinde numai decât !

Generalul (în continuare). — ...Asta e ofițerul de artilerie !... Nu permit canoanele dar și în amvon dacă l-ai pune, el trebuie să slujească.

Doamna (spirituală). — Les canons c'est leur affaire... ei găesc asta mai ușor decât „comptabilité double“.

Intendantul (indulgent). — Da de ce vă e d-voastră așa frică de contabilitatea dublă ? Nu e cine știe ce lucru grozav.

Doamna (cu teamă) — „Comptabilité double“ nu-i greu ?

Generalul. — D-voastră nici n'aveți contabilitate dublă.

Doamna. — Pardon, trebuie s'avem „comptabilité double“, mi-a spus'o D-l Drinceanu de la „banque nationale“. El cunoaște „comptabilité double“.

Intendantul (vexat) — Știm și noi ce e contabilitatea dublă. Noi în armată nu facem contabilitate dublă ?... Slavă Domnului, facem contabilitate dublă și noi.

Doamna (sigură de ea) — Aici te contrazic categoric. Toată „comptabilité“ a statului e simplă.

Intendantul (*înțepat*) Dublă.

Doamna (*mai înțepată*) Simplă.

Intendantul, Duu-blă.

Doamna. Simplă.

Intendantul. — Nu se poate, doamnă, e tot dublă.

Doamna (*luându-l de sus*), — Ce înțelegi d-ta prin „comptabilité double“ ?

Intendantul (*ofensat*). — Eu ce înțeleg?... vă spun în două cuvinte : Pe o parte te încarci și pe alta te descarci.

Doamna. — Asta-i „comptabilité“ simplă.

Intendantul. — Da?!... atunci spuneți D-voastră care e contabilitatea dublă ?

Doamna (*fără ezitare*). — „Comptabilité double“ trebuie să fie la curent, o oglindă fidelă care să reflecteze la un moment dat...

Generalul (*urmărindu-și ideia*). — Mă rog, d-voastră acolo sunteți numai cucoane... Vă trebuie un bărbat sdravăn...

Doamna. — Crezi?!...

Generalul. — Țsta-i problemul... O mână de fier care să vă strângă...

Doamna (*visătoare*)...

Intendantul (*răzbunător*). — Cu amândouă mâinile, că d-na vrea „comptabilité double“.

GH. BRĂESCU.

FULGII

*Din larga pace-a stelelor eterne
Se prăbușește-o pulbere fluidă,
Ce, peste țărna mută și avidă,
In valuri efemere se așterne.*

— Ce inimă 'norată de obldă,
Prin voi, durerea trudnică și-o
[cerne?

*Din cari cerești și umede caverne
V' alungă tragica Eumenidă? —*

*Pe nori de vânt vă coborâți o
[clpă;*

*Dar covârșiți de veșnica durere
Porniți din nou spre zări ce*

[se 'nfiripă.

*Și-atunci, cu o tiranică putere,
V' atrage 'ncet spre lumile pătate
In veci neertătoarea gravitate!*

1919.

MIHAIL COSMA.

LA MARE

O, marea, marea care 'ntinde
Talazul argintiu
Spre buzele 'nsetatului pustiu!
Cum murmură străpunsă de negrele corăbii
Cu pânze de argint ca niște săbii!
Cum tremură gemând, când o privești,
Când o absorbi din țărmi pământești,
Ca pe-un narcotic izvorât din iad!
Căci valurile *acolo* parcă-i cad,
Deacolo, înfricoșate, se reped
Să scape 'n brațe întinse de fiorduri,
Dar cad, în spulberate desacorduri.

Când am văzut-o în zări era un munte,
Cu pletele de foc ale înserării
Pe vânăta lui frunte.

Dar s'a 'ntrupat din taina depărtării,
Imense orgi au început să cânte
Să freamăte 'n turburătoarea pace,
Și orizonturile au început a se desface;
Se desfundă în infinituri albe zarea,
Ca să încapă marea.

Iar când am fost pe țarm,
O armonie grea cădea pe mine;
Am început să tremur și să cânt,
Privind înclătinarea ei nebună
Cu sulitele amurgului în ea:
Tot iadu 'n răscularea ei urlă.

MIHAIL CELARIANU

SAMÂNȚA FERICIRII

„Ce cați, străine, pe ogorul meu?“

— „Stăpână, am venit din țări cu soare
Și-aduc sămânța sfântă, roditoare,
Să-ți seamăn, de-mi plătești ce-oi cere eu!“

— „Ce vrei?“ — Vreau tinerețea ta în floare,
Nădejdea cu 'nvestiri de curcubeu,
Credința mângâioasă, și mai vreau
Și visul dragostei nemuritoare!“

Și i le-am dat streinului cum spuse,
Iar el cu gesturi largi, pe locul gol
A răspândit semințele aduse :

Doar spini și buruene și neghină!...
Și-apoi, biruitor ca un simbol,
A râs, privind la câmpul fără vină.

BCU Cluj / Central University Library Cluj ALICE SOARE

IMI ESTE GÂNDUL

Pământ nețăr murit îmi este gândul :
Ogoare peste veci stăpânitoare
Cu răsărituri splendide de soare
Tot ceru 'n depărtare deschizându-1.

Iar după zile mari de serbătoare
El nu adoarme, cată ca flămândul
In nopți adânci când stelele de-arândul
Inșiră candelile lor în floare.

Atunci e umbra, par'că, și mai largă,
Lumini se sting și altele se 'ncheagă
In întunericul ce-au prins să-l spargă.

Din fruntea-mi caldă țăr mure se desleagă :
Câmpia gândului, mereu să vadă,
Gonește'n nesfârșit, ca după-o pradă!

ALEXANDRINA SCURTU.

TRENUL

In făcănit hurulor,
Gigant miriapod de fier —
Cu capu 'nciaz și fumegând —
Străpunge neantul depărtării,
Târându-și trupu 'ncercuit
Cu treizeci de inele.

Prin codri de schelete
Ce 'nalță mii de brațe
Spre cerul pustii
De suflul rece al clorozei de

[octombrie.

Prin șesuri rotitoare
Prădate de belșug
Cu câte-un ochiu în care plânge

cerul,

Cântă infinitu 'n roși
Pe două coarde parale ca Destinul.

Și noaptea crește grea, diformă,
Și monstrul găfâie 'ndârjit, —
Cu el, aleargă pe pământ
Un șir de lespezi luminoase;
Fragmente de fantome
De-afară, tremură pe geamuri —
Și 'nduntru călătorii
Dormitează în poziții tragice
Sau de-acrobați —
Iar în mine bate carul
Veninos al unui dor...
In zadar lasciva lună
Rupe norii,
Și râzând prin portativul
Săltăreț
Al firelor de telegraf,

Desfășură o simfonie
De astru mort și obsedant.

Mereu aleargă 'n haos
Mecanicul cortegiu-al vieții; —
Spre himera fericirii
Pururi dincolo de zări,
Năzuește omenirea:
In închisoarea-i minerală
In care fulgeră gândirea
Și 'n care inima 'și repetă
Intristata melopee
Spre fascinantele mistere ale Firii...

Și când lumina roșă 'n zori
Ca dintr'o rană se scurgea
Din răsăritul primitiv —
Tresărind, s'au deșteptat
Flămânzii călători ai Vieții.

Căci infinitul nu mai cântă
In roși, pe coarde de oșel:
— In țara albă a tăcerii
Și a Nirvanei împietrite,
Coboară toți cu gesturi lente
Și de zădărnice grele...
Și 'n clipa de-a încremenți
Și ei în veșnica tăcere,
Privesc cu ochi măriți
Trudiți;
La munții negri ai Durerii —
Ce 'n zare par că sunt un lung
Și calm
Convoiu de dromadere...

EUGEN BELGIS

GHEȚARUL

*Fixat în zări opace, lividul disc solar
Privește cum, din grotă de nori boltiți pe unde,
Dând strigăt de lumină vulturilor profunde,
Tâșnește un miracol strălucitor și rar.*

*Un alb strigoiu, plămadă de flacări și de ape,
Se-apropie — și'n drumu-i cetăți de val se sparg;
El rupe ~~Horizontul de ceți cu pieptu-i larg,~~
Iar fruntea-i sfidătoare sub cer abia încape.*

*Ce Zeu fantasmagoric, ce Zeu ne 'ndurător
Porni să frângă calmul tăcerilor acerbe?
Cu 'nvârtejite neguri genuna mării fierbe,
Iar țărmi, albi de groază, prin zări funebre mor...*

*Dar, tresărind de-odată, sub turburea lumină,
Rătăcitorul Idol surâde, împăcat:
Măruntele banchize în jur s'au adunat
Și, ca un pâlc de inimi, smerite i se 'nchină.*

*... Așa te-ai smuls din pâcla vieții-mi chinuite,
Tu, aspră 'ntruchipare de ghiață și de jar —
Și-ai strălucit de-un zâmbet senin atuncea doar
Când visurile-mi toate ți s'au plecat. robite...*

VIRGILIU MOSCOVICI

ALBATROSUL

O pasăre a fâlfâit prelung
Prin fumul mohorât al serii
Și-apropiindu-se în rotocoale pline,
Din sborul lung,
S'a cuibărit adânc, în mine...

O! Te cunosc ai revenit și azi,
Sărmane albatros,
Din cârdul sburătorilor nomazi
Te-ai răslețit și-acum ca 'ntotdeauna,
Să-ți odihnești aripele trudite
În cripta gândurilor adormite...

În pragul serii, te aștept,
Nerăbdător, scrutând imensitatea.
Și cu durere îmi zugrum
Neliniștea din piept,
Până ce-aud nocturnul fâlfâit
Vâslind pe-acelaș drum...

Din trupul meu,
În fiecare zi, te rupi, cu greu
Și-având puterile noite, Biblioteca Universității Cluj
Te 'nnalți în veșnic sbor, la Dumnezeu,
Ca să-ți adapi adâncă însetare
Cu amăgiri din soare...

Nefericitule hoinar!...
În fiecare dimineață,
Eu îți repet prevestitor,
Povestea prăbușirii lui Icar,
Dar tu, cutezător,
Sbucnești din cuibul tău de lut
Ca să te 'ntorci doar noaptea, abătut...

O! Azi mi-ai revenit,
Dar știu că va veni o zi
Când din înalt,
Ca un bizar aerolit
Prin spațiu, te vei prăbuși...
Atunci, cu ochi halucinași
Te-oi aștepta mereu să vii
În somnul veacurilor pustii,

Prin pletele văzduhului 'noptat
Ca un gigant crescut din mine,
Voi băjbăi cu brațe de 'ntuneric
Cătând înspăimântat
Tovarășu-mi himeric...

CEL DIN URMA VIS

Hamacul se leagă'nă la cea mai mică mângâiere de vânt; cireșii înfloriți și castanii bătrâni aruncă umbre nehotărîte în grădina aprinsă de soare. E o ploaie de raze și de flori ce se scutură în aerul albastru și în liniștea adâncă a grădinii nu se aude decât foșnetul frunzelor ce tremură atinse de vânt. Culcată în hamac, cu ochii pe jumătate închiși, Anna par'că ar vrea să oprească momentul acesta de caldă dupe-amiază de vară, plină de lumină și de miresme amare... Ochii verzi, enormi, scobiți de grozava boală care nu iartă, tremură înneecat într'o lumină umedă. Vinele albastre isbucnesc sub tâmplele transparente și părul roșu închis o învăluie cu o aureolă ciudată de lumină... Buzele sunt subțiri și albe și din întreaga ei ființă vaporosă, pare a se fi scurs cea din urmă picătură de sânge.

Prin ferestrele deschise ale vilei, alunecă în grădină un cântec vag... E o simfonie neînchipuit de tristă, pe care o cântă sora ei cea mare, Martha, la pian... și notele fluidice lovesc și strivesc aerul și ajung acolo sus, la ea, desperechiate ca un gând care s'a risipit înaintea de a-se împlini... Notele izolate plutesc în jurul ei, gonesc tăcerea care începuse s'o apese, o leagă'nă într'o lume de lumină și de basm... Așa cum vin desperecheate, Anna caută să le împreune și în mîntea ei isbutește să formeze o nouă melodie, cu totul ciudată și nouă din frânturile de sunete ce au putut rupe aerul și ajunge până la ea. Se ametește singură cu muzica asta și se bucură copilărește, că a găsit ceva care să-i ție de urît...

Își închipue pe Martha, care cântă acolo jos, în salon... O vede în umbră nehotărîtă pe care o lasă stourile lăsate, prin care isbutește totuși să se strecoare o rază de soare — O singură rază care intră în salon, ca un fir de pulbere mărunță de aur, ce tremură în părul negru al Marthei, care într'o atitudine grațioasă își lasă mâinile să alunece pe clape. Mâinile albe ale Marthei! Le vede alunecând sau odihnindu-se oboșite pe bemolii încremeniți ca niște fluturi negrii, morți, înfipti cu ace într'un insectar de ceară... și contrastul acela dintre negrul bemolilor și albul mâinilor Marthei, îi face rău... o enervează — o exasperează... o împresionează... par'că îi înțepă cineva vârful degetelor cu un ac invizibil... Și încearcă să șteargă imaginea asta atât de clară, ce i-s'a precizat așa deodată în minte. Gândul alunecă pe brațele Marthei, pe gât, pe părul atât de negru, încât bate în albastru, pe ochii mari, umezi, pe gura prea roșie, sensuală... Ce frumoasă e Martha și ce fire curioasă... Dece n'o fi iubind pe nimeni... Dece n'o fi voit să se mărite până acum?... Și clipe trec după clipe învesmântate în cântecul trist ce vine dela vila cu ferestrele deschise, unde Martha cântă din ce în ce mai oboșit și mai încet la pian...

Deodată simte o durere ascuțită și tresare ducându-și mâna

la frunte... ce s'a întâmplat? A întrerupt Martha cântecul și i-a rupt deodată brusc, gândul ca un fir încărcat cu electricitate, ce se taie... Și par'că e amețită... I-s'au risipit ideile și rămâne câteva clipe ca încremenită... fără să poată gândi la nimic...

În aerul albastru e o ploaie mărunță de flori albe, cu miros amar.

Într'un târziu, șoptește... „Dece n'o mai fi cântând Martha?”... Și sunetul propriei ei voci, o miră... Fără să-și dea seama, șoptește iarăși de câteva ori: — „Dece n'o mai fi cântând Martha?”... și din ce în ce mai încet: „Dece n'o mai fi cântând Martha?”... și acum vocea ei i-se pare a fi un cântec... Dar cine o ff venind cu pași așa ușori în grădină? Se uită și deschide ochii mari, mirați, văzând pe Nikita Mihail îndreptându-se înspre banca unde sora ei cea mică citește o carte... Ce curios! Cora nu i-a spus nimic. Il vede cum se așează lângă ea... Cum el îi vorbește și ea îl ascultă serioasă cu ochii plecați, cu mâinile încrucișate, pe cartea care-i acum închisă. Cum după câțva timp ea îi răspunde un cuvânt... Ce i-o fi spus? Și începe să-i bată inima cu putere. Simte acolo, în adâncul ființei ei, o pasăre rănită, gata să moară, care mai bate totuși, din aripa frântă — Ce i-o fi spus? Nikita i-a prins o mână și o mângâie pe degetele subțiri... Cealaltă mână a rămas singură, tuitată pe cartea închisă... Ea și-a sprijinit capul de umărul lui și cu ochii pierduți, pe jumătate închiși, nu-și mai spun nici un cuvânt... În fundul ochilor lui adânci o flacără mistuitoare arde și alunecă într'o lumină aprinsă pe chipul ei blond. Intreaga bancă plutește într'un cerc tremurător de umbră și cum răsar capetele luminoase ale celor doi din cadrul ei, pare a fi o uriașe ramă neagră, ovală, pe al cărui fond întunecat cineva a desenat două capete în linii limpezi de lumină...

Ce fericită trebuie să fie Cora! Cum poate să fie cineva așa fericit? Ce o fi simțind când o ține Nikita aproape de inima lui? Pe ea dece n'o iubește nimeni?... sau poate unde e bolnavă... Așa e, uitase că e bolnavă și bolnavii n'au decât mila celorlalți... Oare ce ar fi, dacă ar fi ea în locul Corei? Dacă Nikita i-ar lua mâinile?... și deodată își strânge mâinile... Dacă Nikita i-ar săruta ochii?... Și închide ochii... Dacă i-ar despletii părul de aramă?... Și are senzația deplină a unei năruiri... Dacă ar strânge-o aproape de ființa lui?... Și deodată coastele elegante se mlădiază, mâinile și picioarele se întind nervos și voluptuos și întreaga ei ființă e înecată de plăcere... E așa de puternic și așa de viu gândul că buzele i-s'au întredeschis pe dinții mici și albi... Nările transparente vibrează sensuale și întreaga ei ființă e înecată în plăcerea fugară și himerică a momentului... Cât a stat așa? Numai câteva minute?... O, nu... Când a auzind oprindu-se o trăsură pe aleea ce duce la vilă, a tresărit ca din altă lume... Era târziu... Soarele înclina către apus... Și par'că nu-și da seama unde este... Ce nebunie!... și acum par'că simte strângerea în brațe a lui Nikita! Oare a strâns-o Nikita în brațe?... Poate acolo pe bancă, pe Cora... Se uită într'acolo... Dar nu mai e nimeni... E mulțumită

că nu-i vede... Oare cine s'o fi oprit cu trăsura în fața scârilor de piatră?... E mama ei ce a venit să se schimbe pentru serbarea ce va avea loc seara, în parcul vilei... Serbarea la care ea nu va merge... Bolnavii nu merg... Firește... se va duce numai mama ei și Cora... Marthei nu-i plac dansurile și tinerii cari spun enormități la urechea fetelor, pe cari le ameteșc cu jocul și cu vorba... Iar ea... ea e bolnavă...

În atmosfera roșie a serii, ploaia mărunță de flori ce se scutură e trandafirie și mirosul e mai amar... Ce obosită e! Un vârf de pumnal i-se înfige în piept și o doare adânc... grozav... Incepe să tușească uscat... Respirația i-se face scurtă și grăbită și inima îi bate cu putere... Simte acolo, în adâncul ființei ei, o pasăre rănită, gata să moară, care încearcă totuș să mai sboare; cu aripele frânte...

Ce bine era adineaori în brațele lui Nikita... Așa bolnavă cum e dar mâine are să se ducă la el să-i spună... Ce să-i spună?... Și se simte încurcată, fiindcă nu știe ce ar putea să-i spună... O să i-se prindă de gât, tremurătoare... El o să înțeleagă... și Cora o să o ierte...

În salon e întunec... Dece n'o mai fi cântând Martha la pian... Din frânturile de sunete ale simfoniei care ajungea până la ea, Auna își făcuse și ea un cântec... Încearcă să și'l amintească... Imperechează în mintea ei sunete... Dar nu izbutește... Ce-a fost odată nu mai poate să fie... Dar Nikita? Adică Nikita ar putea?... Și nu îndrăznește să isprăvească gândul.

Îi răsare închipuirea clară a mâinilor albe ale Marthei, alunecând pe niște fluturi negrii, morți, înfiți cu ace într'un insectar de ceară... Și i-se pare că tot aerul trandafiriu al serii se umple cu fluturi negrii, morți, cari alunecă purtând înfiți în spate, un ac... Și i e frică... Mâinile Marthei devin uriașe și parcă tăiate din braț, aleargă să prindă fluturii, cari împreună cu un fir de soare se incurcă într'o mască de păr negru, cu nuanțe albastre în el...

Și deodată, chipul lui Nikita îi răsare iar în minte...

În atmosferă nu mai sunt nici fluturii negrii, nici mâinile mutilate ale Marthei... Doar chipul lui Nikita zâmbeste... și zâmbetul lui bun crește, la proporții uriașe și atmosfera violetă a serii devine un zâmbet imens... un zâmbet imens de bunătate dumnezească...

În sufletul ei se lasă o pace adâncă, uriașe; pe buzele albe se strecoară un fir subțire de sânge; pleoapele grele acopăr luminile verzi și vinele albastre bat liniștit sub tâmplile transparente... iar hamacul suspendat printre crengi mirositoare, pare că o leagănă în cel din urmă vis.

SANDA MOVILĂ.

TRISTEȚE..

Zadarnic te-alung: valurile tale năvălesc nenumărate prin geamuri zebrelite și uși fere- [cate — și oriunde m'ascund, m'ajung!...	mă fac mic. și aștept să văd cum [se stinge fiecare steă.. Au început să pălească: — — eu mă ascund, tot mai mic, tot [mai laș... ...mă 'nfricoșez de sărutul tău [pătimaș — sărutul nopții care-a și 'nceput să [crească..
Te-apropii cu seara când mi-aduc aminte de ochii ei, de zîmbetul cuminte, de gura 'nsângerată, de mâinile-i [ca ceara...	Tristețe — ostaș al Morții, rătăcit [de convoiu — zadarnic fug și te-alung: valurile tale pretutindena [m' ajung! ...în odaie am rămas singuri, [amândoi!..
Candela mică — cu cât e mai întuneric, pare [mai vie Tu, îi mângâi flacăra pămîntie cu mîlă și frică...	Dar umbra ta, opasă. grea și luminița candelii se stringe:

GEORGE-SILVIU.

BCU Cluj / Central Library Cluj

NOPTI!

Sunt nopți de smoală-adânci și 'nfricoșate
Când viscolul aleargă nebunește
Și ca un șarpe uriaș, care se sbate,
Se 'ndoae: arc, se 'nnoadă și pleznește...
Sunt nopți când cu vârtejurile-i, vântul
Prin întunerec sfredele pământul
Și când, la masă răsîmat în coate,
Mă 'ntreb, de vântul, care nebunește
Se svârcole, se 'ndoae și pleznește
E crivățul ori sufletul meu, poate...

Sunt nopți, când parcă lumea se dăramă
Si 'n nopțile acestea, ca într'un iad,
Văd demoni ce fac semne și mă cheamă...
Aș vrea să fug, dar șovăi... și recad,
Căci simt, oricând și oriunde-aș fi, în mine
O noapte, grea, de 'nvolburări haine,
Ce 'n veci mă va târi ca o vultoare

Sălbătece avânturi au 'nălțat
In sufletu-mi cutezătoare stânci
Nebănuind că 'n sborul lor turburat
Sporeau... sporeau abisurile adânci...

VLADIMIR STREINU

NOTE DINTR'UN SERTAR

In legătură cu articolul nostru „Între Franța și Germania”, scoatem din sertar, câteva însemnări (notate acum trei ani) care pot complectea mai bine ceva din fizionomia culturală a popoarelor.

Va trebui să recunoaștem și asta: criteriul estetic nu e unul: bunătatea unei opere variază după calendarul politic. Există două cumpene de critică: Un scriitor genial eri, slăbește cabotin, dacă hazardul economic sau politic, a iscat între două state prietene, ruperea unui tratat.

Popoarele au instincte: deaceia trăiesc. În vremea de pace, instinctele ruginesc în pereți ca armele, sau dorm în fundul conștiinții, ca pintenii și galoanele în lăzi. Ai impresia ca în zile limpezi, la mare, că fundul nu ascunde nimic și se ridică spre suprafață. Pacea: iluzia popoarelor culturale că sunt în decadentă vitală.

Ajunge însă un singur semnal, războiul a purces, dezordinea a spart haos și anarhia intelectuală începe. Instinctele trec la cărmă. Dar nu e această singura explicație că popoarele aruncă din soclurile internaționale, idoli minții: motivul ar fi biologic. Războaiele au spintecat între popoare circulația lesne: a comerțului și a ideilor. Jghiaburile odată duse dintr'o frontieră în alta au rămas ca să poată bea asinii normali. Atunci banul a scăzut veșted și relativ: a născut creditul. După Hildenbrandt, clasificarea economiei politice prevede pentru epoca noastră ultimul stadiu: economia — credit. Dar în afară de economie, trăiește înflorit și viguros de mai bine de un secol, ideia — credit. Și creditul internațional al ideii a creat tiraj lui Baudelaire, cel strict personal și ermetic; l-a vulgarizat pe Flaubert; l-a risipit pe Goethe, cel din simplul Weimar; l-a deformat pe Nietzsche într'un sub-om oarecare, violent, egoist și parvenit. Literatura bengali a putut lua, în persoana lui Tagore, premiul Nobel, iar un negru din coloniile franceze, premiul Goncourt. Populația admiră tragedia lui Hamlet (care o nedumerește) laolaltă cu „Dama lui Camelii” (care o gîdilă). Fi pentru că Faustul lui Goethe trebuia văzut, deși se refuză vehement; i s'a aplaudat subiectul, (care nu e al lui Goethe) în stilul lui Hennequin.

Războiul rupe însă creditul economic. Atunci și creditul ideii se surpă. Populațiile respiră, scăpate în sfârșit de sila imitației și fierea ipocriziei, care le menține în cadrul de „europene” (o noțiune geografică devenită, printr'un act de iluzie, noțiune culturală; o entitate; injustă geograficește: ea exclude Estul, adică jumătate. Franța ține să fie europeană și Germania și Anglia: Europa e un compromis).

Și iată că același Goethe, decretat de un vulg care-l ignora, geniu — e decretat într-o zi de o populație care-l ignoră: boș.

Panteonul e dovada cea mai întinsă a imitației publice: și lectura una din formele cele mai întinse, ale imitației pure. Un studiu perspicace, ar putea da curioase roade: același popor, pus în intervale, în două războaie contrare, ar putea vădi origina și caracterul spiritului critic colectiv.

În publicația „*Nouvelle Revue Française*”, André Gide (pentru cine nu cunoaște adevăratul obraz al Franței intelectuale — persistența noastră trebuie să-l mire) tipărește câteva „reflexiuni despre Germania”. André Gide a priceput — fără aceste considerații de idei — ca după o sumă de considerații politice — că e mai glorios într-un război să nu conștii cele mai bune genii ale vecinului. Trebuie să le ai de partea ta. Nu trebuie să conștii adversarului calitățile și arma. Asta te face inferior. Trebuie să le asimilezi. Asta îl demoralizează.

Gide scrie: „Și de ce nu pricepeți voi care voiți să aruncăm totul din Germania, că aruncând totul, lucrăm la unitatea ei? Ce! Il aveți zălog pe Goethe și i-l dați îndărăt! Nietzsche se înrolează în armata noastră și voi trageți asupra lui? Voi escamotați textele în care Wagner își mărturisește admirația pentru Franța; vi se pare mai avantajos să dovedeți că ne insultă. „Noi n'avem nevoie” — spuneți voi — „de aplauzele de dincolo de Rin”. De ce nu pricepeți că nu e vorba de ceace aceste aplauze ne aduc nouă, ci de ceiace le ia lor. Și lucru nu e puțin, când e vorba de elita lor”.

Și mai departe:

„Nu e puțin lucru că în vreme ce tot ce e mai bun din gândirea Franței luptă pentru Franța — ce e mai bun din gândirea germană se ridică împotriva Prusiei, care duce Germania la luptă”.

Fraza aceasta din urmă e însă hazardată. Gide opune gândirea Franței de azi (cu o atitudine născută nervos din reacția violentă) unei gândiri petrecută în trecut, rațională, fiindcă e purceasă la o simplă reprezentare și iscată numai de abstracțiuni și lectură. În cursul marelui războiu scepticul Anatole France s'a precizat un violent socialist iar anti-militaristul Hervé, un patriot normal.

Războiul provoacă o reacție în sensibilități. Este probabil că și Goethe și Nietzsche ar fi fost pentru războiul Germaniei împotriva civilizației. Asta nu i-ar scurta deloc. Civilizația când e prezentată de ignoranți, nu e decât un termen de evoluție morală — adică un cuvânt. Nu există identitate între om și între operă. Psihologia e încă o știință naivă.

B. FUNDOIANU.

ZAMOLXE de Lucian Blaga

Legenda lui Zamolxe aparține în întregime poetului. Profetul trac nu e decât un nume. În jurul lui fantezia brodează liber o intrigă originală. În *Zamolxe* recunoaștem conflictul dureros dintre umanitate și divinitate ca forțe regeneratoare. Prima, pare-se e singura activă și rodnică. Secunda, consacrand fapta omenească și ridicându-i altare, îi răpește și frumusețea și energia. Zamolxe ca om revoluționase conștiințele. În ele făcuse de la început să licărească nădejdea într'un alt zeu. Concepția cea nouă, omenească și dătătoare de curaj, întâlnește ca piedici de netrecut osificatele credinți oficiale și infailibile. Zamolxe omul, deschizătorul căilor spre noile idealuri și credinți este alungat și lapidat. Cel cari ridicaseră mâna asupra lui și-i sângeraseră trupul cu pietre luate din colbul drumului de surghiun nu au putut uita însă ideea cea nouă și pe zeul cel o clipă întrezărit pe deasupra dumnezeilor templelor întămate. Ideea trăia și fără omul care pătîmise pentru ea. Om și idee se perpetuau în amintirea contemporanilor, sprijinindu-se și rechemându-se reciproc. Ideea trebuia totuși ucisă pentru ca omul care o născuse să nu mai fie de temut. Vie și omenească, ea circula tocmai prin aceste atribute. Problema era să se găsească mijlocul de a-i le răpi. Divinizarea omului și-a gândului său era singura cale. Omul și idee trecuți în rândul zeitățilorenerate, vor înceta de a mai speria pe contemporani. Lui Zamolxe i se va ridica o statuie iar Orbul său, zeul cel nou va flutura printre Dumnezeli templului oficial. Zamolxe omul, reintorsul la luptă pentru umanizarea ideii germinate în inimile credincioșilor e ucis de însăși divinitatea sa. Sguduind statuia de pe soclul ei și dărâmand-o, e lapidat de fanaticii săi convertiți cari nu mai recuosc pe omul ridicat în fața Dumnezeului nimicitor. Aceasta e ideea. Zamolxe, sau oricum s'ar numi eroul titular, nu e decât reprezentantul unei idei. Sufletește el se rezumă în ea.

De aci neajunsul cel mare al acestui personaj: în inten-

sitatea acestei idei se contopesc până la nimicirea completă însușirile individuale cari disting pe un erou de dramă. Zamolxe e oricare din supraomienii în luptă cu neînțelegătorii mărunței din jurul lor și cu religiile oficiale și cât mai deasupra realității lor. Zamolxe mai e și prototipul revoltei umanității recunoscute ca singura forță viabilă și divină contra sterpelor forme ale dumnezeirii revelate. Conflictul acesta de natură pur ideologică e prin esență anti-dramatic. Expozitiv prin structura lui, el nu devine măcar o singură clipă dinamic.

Socotim că acest defect e cu atât mai mare cu cât întreaga dramă așa trebuia să se petreacă: scoborând conflicte ideologice în arena conflictelor omenești, umanizând idei scăpărate din lovirea concepțiilor diferite. Cele două teze rămân în intenția autorului distincte. Urmărindu-le în sfera ideilor, ne pasionăm pentru punerea lor cap în cap. Nicăeri însă nu le vedem realizându-se.

Tocmai aci sta poate tot interesul acestei drame ideologice: pentru a deveni o creație artistică ea trebuia să se realizeze individualizându-se în lumea omenească, singura care trăește în artă. Altfel, dramele ideologice riscă să rămână ca în cazul lui Zamolxe în lumea ideilor filosofice.

De aceea spuneam de la început că interesul este expozițiv și că nu are nici un element reprezentativ, dinamic.

Antinomia dintre concepția lui Zamolxe care ca erou tinde să concretizeze o idee rodnică și realizarea problemei piesei care se abstractizează până la subtilizare apare după aceste lămuriri și mai flagrantă.

Tot acel amănunt de mister, de incantație păgână, de joc bachanalic și de atmosferă eleusinică nu face de cât să confirme impresia fundamentală. Oricât ar părea de paradoxal, dar acesta e un adevăr ce nu se poate ascunde: Dorind să facă pe cât mai mult posibil concretă ideea dominantă fără să aleagă totuși procedeele cele mai sigure, autorul încearcă prin intuiție să ne introducă în miezul ei, să ne facă să o simțim, pentru a nu o mai putea tăgădui în validitatea ei dramatică.

Mijloacele întrebuintate sunt și ele anti-dramatice cari interiorizează mai degrabă decât să exteriorizeze conflictul.

Din acest al doilea punct de vedere *Zamolxe*, prin pitorescul episoadelor sale, prezintă interesul liric al unei construcții muzicale. În locul liniilor sigure ale dramei el împrumută complexitatea inextricabilă a unor alcătuirii simfonice.

Ca și muzica, pe care o guști cu ochii închiși în afară dar deschiși în adâncul din tine, *Zamolxe* nu avea nevoie de tot scenariul inutil al unei drame.

MIHAIL IORGULESCU

CRONICA DRAMATICĂ

TEATRUL NAȚIONAL

Ercole Luigi Morselli: **GLAUÇO**, tragedie în 3 acte

Este o lucrare dramatică scrisă de un tânăr poet italian, mort de ftizie câteva luni după crearea lui Glauco. Această tragedie a adus celebritate și bani, în câteva ore, pe capul unui biet vagabond, care rătăcise prin toată Italia, prin Spania și prin America de Sud... Glorie târzie. Bacilul Koch care trăește în plămâni, dăduse de mult gata o inimă de mare poet.

Înțelegem entuziasmul fraților italieni, pururi entusiaști. Îi înțelegem de data asta pe deplin.

Ideea centrală a tragediei Glauco e de o rară frumusețe, de o frumusețe mai cu seamă nouă, iar realizarea ei artistică depășește adică desăvârșește simbolurile parțiale ale lui Ibsen ceiace e de necrezut! Înfrăptuește linia pură, atică, pe care n'o are nici una din dramele wagneriane! Spectaculoasă prin realizare, muzicală prin concepție, *Glauco* de Morselli este o sinteză superioară a două arte antagonice, o sinteză care constituie ea însăși o artă nouă: simbolul dela Nord topit în linia Minervei de marmoră.

Motivul tragediei e atât de adânc uman, că Morselli care a scris tragedia lui unică, la 40° febră, trebuie să fi gândit, desigur, cu tot trupul: din cap până la picioare, zguduit.

Pescarul Glauco care iubește pe Scilla fiica bogătașului Forchis de pe țărmurile Siciliei, vrea să aducă la picioarele iubitei tot aurul miraculos din acea Africă periculoasă, care va fi fiind tot restul pământului dincolo de ocean. Iubita îl reține și spune că fiecare bărbat e un rege și fiecare colibă un palat, când femeia are acea chee vrăjtită care se numește: virtutea. Dar Glauco e chemat „de marele lui destin”: el vrea să plece. Și atunci iubita, prin sacrificarea credințelor ei și a averii tatălui, ajută iubitului să plece: „O, Glauco, n'aș fi crezut ca un om să iubească mai mult *un vis* decât o inimă vie.”

În palatul frumoasei Circe, trei Parce veghează deasupra unor animale din cușcă — oameni care râvniseră gura vrăjitoarei. Sunt voluptuoșii, cei fără „vis”. Una din Parce citește în firul de aur, pe care-l deapănă povestea norocoasă a pescarului care e rege — și Glauco, ajuns apoi în palatul zeiței Circe, devine zeu pentrucă scăpând de vrajă, a isbutit să-i fure gura prin viclenie.

Corabia cu pieptarul de aur, pe prora căreia stă drept regele și zeul Glauco se îndreaptă spre țărmurile Siciliei, unde desigur Scilla așteaptă încă împlinirea „visului” iubitului ei. Dar firul vieții ei l'a rupt Circe, în ceasul în care biruitorul pescar a înnebunit-o și a fugit!... Glauco găsește, pe un stei de piatră, numai trupul mort al iubitei — al iubitei „sacrificate, de fapt, din ceasul în care inima ei a fost preferată „visului”. Glauco e disperat. Se întreabă la ce i-au fost bune ostenele, dacă toată gloria și tot aurul nu mai am la picioarele lui cădea... El cere pescarilor să-l lege cu lanțuri, să-l lege strâns, de trupul Scillei — și să fie aruncați amândoi în adâncul mării!...

Un cântăreț sicilian, deasupra stâncilor, face jurământ să povestească generațiilor următoare, povestea aceasta, care e a inimei și a visului oamenilor.

Conceptia lui Morselli e evidentă: nu ne putem ridica, decât zmulgând, sacrificând — strivind poate cea mai bună parte din noi.

Poetul d. Nanu a crezut că ideea centrală a lui Morselli e că omul „alergând după călăuzi, se depărtează de fericire”. Am văzut că e ceva mai mult. Nici cronicarii dramatici n'au fost la înălțimea artei lui Morselli. N'au gustat, n'au priceput pe Glauco. Cel mai exersați dintre ei, dd, Prodan și d. Herz au scris, primul că „Glauco nu e o piesă de teatru” când personajile, chiar secundare sunt extraordinar de vii (aerul, corăbierii) și când desfășurarea dramei e de o perfecțiune pe care n'a atins-o încă nici o piesă jucată în această stagiune!... — iar d. Herz a scris că Glauco e o „lucrare expresionistă cubistă care n'ar fi trebuit să fie reprezentată măcar la Teatrul Național...” probabil pentrucă în locul unor explicații „psihologice”, autorul italian pune *fapte semnificative* (cântecul sirenelor, încărcarea corăbiei, mugetul bestiilor voluptuoase, legarea în lanțuri a celor doi iubiți, pentru înțelegerea cărora e nevoie, probabil, de o mai serioasă educație artistică, dacă nu e chiar de o distincție înăscută.

Glauco a fost una din reprezentațiile de mare artă de care ne-a fost dat să ne bucurăm anul acesta.

* * *

Montarea deși fastuoasă, inteligentă, uneori cuceritoare — e insuficientă. De vină e vastitatea operii.

Actorii au jucat cu entuziasm și Glauco — cu toate că d. Vraca are oarecari similitudini cu Tony Bulandra; iar d-na Filotti prea puțină vrajă și sensualism diabolic — s'a bucurat de un ansamblu, ceea ce se pare că e extraordinar de greu!...

F. ADERCA.

D-ra A. THOREND, BULGARAȘ și TEMPEANU

D-ra *Thorend* vine din Parisul din care, la nu știu care salon, a expus o sumă de bucați. Lucrul acesta îl ține minte așa de bine încât a avut grijă să ni-l anunțe prin toate gazetele. Și totuși memoria d-sale e pe departe de a fi atât de prodigioasă: probă că d-sa uită să scoată de pe tablouri cartonașele cu numere pe care le-a avut la Paris. Uitarea asta poate suferi diferite feluri de interpretări, dar buna noastră credință, oprindu-ne de a face vreuna, ne permite să considerăm uitarea aceasta drept una veritabilă și să legăm de dânsa toată vasta uitare ce stă la baza operei d-șoarei *Thorend*. Căci d-sa uită neconștient. Uită unde și când expune. Uită ce e bun și ce e rău, uită ce-i aparține și ce nu, ce trebuie expus și trebuie lăsat, ce e schiță și ce e definitiv, în sfârșit, uită până și faptul că d-sa e încă în viață și că expoziția dela „Mozart” nu-i o expoziție postumă. Căci numai acest lucru ar scuza aspectul amestecatei expoziții, tixită de desene, pastele și uleiuri, de toate genurile și de toate școlile, clasice, academice, impresioniste, decorative, intimiste și expresioniste, dela dibuirile stângace ale celui mai feroce diletantism până la afirmarea vădită a unui temperament artistic. Ce legătură oare se mai poate stabili între atitudinile bine simțite și bine realizate ale unor tablouri bune și între schițele puerile de începător ce și-au de subiect capete de gânsaci, când între cele două tablouri sunt două feluri de a lucra, diametral opuse?

Totuși — fără îndoială, pictura d-șoarei *Thorend* are la bază, dacă nu un veritabil talent... cel puțin o parte însemnată din el, sensibilitatea culorii și nervul dinamicului din atitudine. Cel puțin expoziția sa de acum nu ne dă voie să spunem mai mult și ne rezervăm dreptul s'o facem cu prilejul altei expozițiuni când, vrednicia pictoricească a d-șoarei *Thorend* se va vedea pusă mai bine la punct, mai scuturată de influențe și de capriciozități, ori poate de necesități ce nu trebuie și nu voim să le cunoaștem, și va fi mai curată mai limpede și mai vizibilă.

Căci valoarea unei opere artistice nu stă în întunericul din preajma ei ci în lumina care isvorăște din ea însăși.

D-l *Bulgăraș* e un nume bine stabilit în portretistica noastră, și felul său de a picta, oricât ar fi fost el de discutat, își are o linie de conduită bine stabilită, fapt care ajută înțelegerii dorințelor și putințelor sale de realizare, deci valorii sale.

Expozantul dela *Mozart* e departe de a fi un inovator. Ceva mai mult, e un tradiționalist de cea mai pură speță, iar toată aparența de noutate a unora din colorațiile portretelor sale e — de fapt — o stângace încercare de a se smulge din cătușele în care însuși temperamentul său l'a ferecat.

D-l Bulgăraș este și rămâne un tradiționalist al portretului, întrucât în toate lucrările sale el caută să realizeze aceia ce literatul cearcă să facă în sonet, să strângă, să condenseze și să-și comprime într'un corset nemilos toată inspirația, oricât de vastă suprafață ar năzui ea să cuprindă.

Acest fel de a lucra își are avantajele și dezavantajele lui, și d. Bulgăraș se resimte și de unele și de altele. D-sa nu realizează încă aceia ce cu mijloacele sale tehnice s'ar putea realiza, dar nu-i mai puțin adevărat că se află pe un drum bun dela care avem tot dreptul să așteptăm lucruri desăvârșite — firește în genul lor. Și aceasta o vom vedea când obligatorul colorism convențional ne va fi recompensat printr'o expresivitate deosebită a desenului, printr'o modernizare bine înțeleasă și considerată ca o condiție esențială de viață plastică, pentru care linia prin ea însăși nu-și are preț de cât atunci când exprimă ceva, evidențiază un suflet ascuns și fixează prin linii exterioare un interior permanent omenesc și dacă se poate generalizator.

La Maison d'Art, d. *Tempeanu* expune o sală de peisagii în care artificialitatea coloraturii și lipsa de nervozitate a desenului ne arată pe acelaș pictor feminin și melancolic, văzut anul trecut.

Totuși pictura expozantului dela Maison d'Art are la bază o viziune blajină și poetizantă, rezultat al unei firi domoale ce vede cu ochii destul de impresionabili și caută a modela într'o formă — învechită poate, dar nu mai puțin plăcută — asperitățile naturii înconjurătoare.

VICTOR ION POPA.

INSEMNARI LITERARE

Fostul director al Institutului Minerva, d. G. Filip, care timp de două zeci de ani a lucrat cu atâta pricepere la răspândirea culturii române, tipărind peste 18 milioane de cărți, în edițiuni cum nu mai sunt astăzi, ne trimete primul număr dintr'o revistă de copii, intitulată *Lumea Copiilor*. Prin bogăția materialului (D. Anghel, St. O. Iosif, G. Galaction, Alfred Moșoi etc.) prin bogăția ilustrațiilor colorate (Ary Murnu), prin execuția tipografică, această revistă este unică nu numai pentru vremurile de acum dar și pentru epoca mai fericită de dinaintea războiului. Nu i-ar strica totuși oarecare îngrijire a materialului și sub raportul literar. Într'un singur articol citim: *ulițele răsun*; mahalagii *întréb*; *tinerii plec*, etc. — greșeli de

gramatică ce vor fi observate chiar de copii.

„*Biruințe și infringeri*“ (poezii) de *George Georgian* edit. libr. H. Steinberg.

În volumul D-lui Georgian sunt mai multe infringeri decât biruinți....

Prima poezie din volumul acesta are un motto foarte interesant extras dintr'un comunicat al „Observatorului Astronomic“ apoi, urmează un șir de poezii de dragoste, în care autorul își expune toată filosofia sa:

*Și-apoi la urmă, universul
Nu-i doar un joc de năluciri?
Nu minte strălucirea lunii?
Nu mint a noastre chiar priviri?*

In poezia „Robie“ talentul poetului se manifestă subțil altă formă și catrenul final e plin de „pointă“.

*Și când așa, robii cu totul,
Mă'mbăt la colțul gurii dulci,
Pe cine fericești, pe cine,
Când eu nu mai egzist atunci?!*

In ciclul de poezii, din același volum, „Prima durere“ d-l G. Georgian, are versuri ca aceste în care cântă primăvara vieții:

*Clară și vie
Boabă de rouă,
Tu primăvară,
Cum nu sunt două.*

* * *

D-l Georgian e un bun patriot. Și ca atare a închinat versuri orașului Constanța. E de remarcant optimismul și energia poetului:

*... Și într'un braț acum i-a mai
rămas speranța
Dar cât de plin de parte destini
să vă pară,
Bulgari, voi niciodată nu veți avea
Constanța!*

*Căci ea e jertfa noastră și truda
noastră este;
Cu inima și mintea am strâns
acolo tot —
Și — vai, ce rău! — să prade
depozite de-aceste.*

ori indignarea sa unică în literatură, după aceea a lui Radu Cosmin, din „Satire“:

*Aci e-avântul de pe urmă,
Și sborul aripei semeși,
Aci s'a frânt, — în lumea asta
De cămătări și precepeși!*

* * *

Ultima poezie din volum e o „odă“ lui Maiorescu, în care ne vorbește de acei — care —:

*Privind în urmă alergau în libertate
Pe-ai tăi Universitate învățați aleși
s'asculte;*

Adresându-se lui Maiorescu spune:

*Din trei cărți ne-ai dat un templu,
ne-ai zidit o nouă Meca.
Căci sânt cărți ce pe-al lor umăr
ne susțin biblioteca.*

Termină poezia, aducând într'un mod fin laude revistei „Convorbiri literare“:

*Și de-a cunoscut vreodată
Adevărata fericire,
N'a fost decât împărțându-ți
Dumnezeiasca Convorbire.*

* * *

Influențat covârșitor de Lamar-tine și Heine, d-l George Georgian, a adus ca notă personală o banalitate și-o lipsă de gust supărătoare....

A. B.

Les pensées de Machiavel. —

De pe fondul tenebros și însânge-rat al Italiei secolului XV și XVI figura mefistofelică a lui Machiavel se desprinde pentru a displace și celor buni îngroziiți de atâtea perversitate și celor răi, invidioși că s'a găsit unul mai rău ca ei.

Faimoasa doctrină a scopurilor cari scuză mijloacele ascunde totuși un realism de cugetare politică ce nu exclude bunătatea, cultura adâncă și patriotismul. Machiavel a fost văzut numai cu ochii dușmanilor săi. A spune adevărul în gura mare, a recunoaște realitățile politice și a le spune pe nume nu e numai decât fapt de perversitate sufletească. Prin gura lui Machiavel aceste realități crude și dureroase, pe cari le ascunde politica, vorbeau nealterate.

Machiavel nu apără ci numai constată. Hrănit de o serioasă cultură clasică, de care dau dovadă comentariile lui asupra lui Titu Liviu, cuvântul lui Machiavel avea și o superioritate incontestabilă.

Patriotismul său luminat pus în slujba ideii unității italiene e singura explicare a teoriei realizării scopului fără alegerea mijloacelor. Dorind cu orice preț unitatea națională, Machiavel nu a mai selec-tat armele pentru realizarea ideii scumpe.

Les pensées publicate de curând de François Franzoni prilejuiesc reabilitarea memoriei lui Machiavel și fixarea justă a figurii lui culturale.

EDITURA „ANCORĂ” ALCALAY & CALAFATEANU

BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

CĂRȚI FOLOSITOARE ::

:: pentru COPII ȘI TINERIME

BASME DE CRĂCIUN

ȘI

POVESTEA MINUNATA

DE

VICTOR EFTIMIU

2 volume de câte 160 pagini, ediții de lux
cu ilustrații în text și planșe colorate. Lei 25.—

Băiatul pierdut	Lei 6.—
Făt-frumos din lacrimi	” 6.—
Tinerete fără bătrânețe	” 6.—
Pădurea ursitoarelor	” 6.—
Katalina	” 6.—
Șarpele fermecat	” 6.—
Minunea Sfântului Ilie	” 6.—
Pățania Călugărului Gherasim	” 6.—
Alina-Linda	” 6.—
Trei îngeri	” 6.—

BIBLIOTECA ROZA

Nenorocirile Sofiei de Contesa de Ségur ediție ilustrată	Lei 16.—
După ploaie, vreme bună idem	” 25.—

BIBLIOTECA UNIVERSALA

Grădina Raiului de Andersen	Lei 5.—
” ” ” în legătură de lux ”	12.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

◆ 41, STRADA LIPSCANI, 41 ◆

Secursale : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Calea Victoriei, 110

In țară : Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Târnăveni, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani

Cel mai bine asortat ca niciunul alt pentru sezon

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Dama și Domni

◆◆◆ Prețuri mai eficiente ca oriunde ◆◆◆

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE

La PALATUL NOUȚĂȚILOR

STRADA PARIS, No. 10

Secursale : Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI :: LENA-

JURI :: PÂNZETURI

ARTICOLE de MARIAJ

: GALANTERIE :

Mare Răion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

: Gustați delicioasele :

prodeuse ale

BONBONERIEI ◆ ◆

◆ ◆ RENAISSANCE

care se găsesc în detaliu la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate secursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— Ea Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45